

Képek a váci Nagyszál triász mészkövében észlelt metasomatikus dolomitosodásról

DR. VITÁLIS GYÖRGY

A Cement- és Mészművek Váci Gyára, korábban a Dunai Cement és Mészmű, Vác nagyszál-hegyi mészkőbányája területén az 1969-1979 évek között a Szilikátipari Központi Kutató és Tervező Intézet által történt nyersanyagkutatás során a triász (nóri) mészkőben sárga foltokban megjelenő kőzetelváltozásokat figyeltünk meg (1. kép).

1. kép. *Metasomatikus (másodlagos) sárga színű meszes dolomitfoltok a váci Nagyszál nóri mészkövében.*

A kémiai vizsgálatok során kitűnt, hogy a kisebb-nagyobb sárga foltok hidrotermás hatásra keletkezett metasomatikus (másodlagos) meszes dolomitot képviselnek.

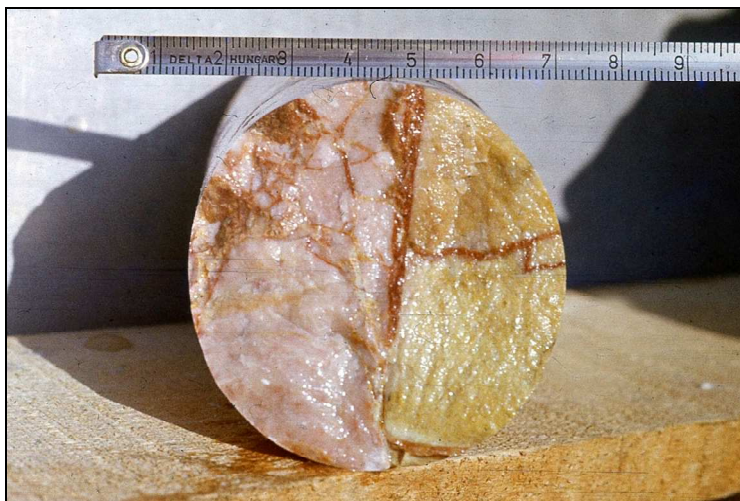
A hidrotermás hatások sárga foltjai nemcsak a külszínen, de a mélyfúrásokban is megjelentek (2. kép). Az egyik magmintát kettévágva igen szemléletesen mutatkozik a mészkőbe települt meszes dolomit képe (3. kép). Balra a mészkő, jobbra a meszes dolomit látható.

2. kép. Sárga színű metasomatikus (másodlagos) meszes dolomit a Vác-nagyszáli nóri mészkő fúrómagban.

Az elvégzett vizsgálatok szerint a mészkő CaO 55,00; MgO 0,40, a meszes dolomit CaO 42,14; MgO 11,30 súly % tartalmú.

A triász (nóri)mészkőben észlelt, a hidrotermás hatásoknak megfelelő fészkes, tömzsős megjelenésű metasomatikus (másodlagos) eredetű, változatos összetételű dolomitos mészkő, meszes dolomit és dolomit betelepüléseket a *Dunai andezit hegység* (Visegrádi-hg. + Börzsöny-hg.) neogén vulkánosságát követő hidrotermás tevékenység okozta. A dolomitos kőzetváltozások mérete – tág határok között – a mikroszkópostól a méteres nagyságrendig váltakozik. (3. kép.)

3. kép. *Metaszomatikus (másodlagos) meszes dolomit betelepülést harántolt nóri mészkő fűrőmag keresztmetszete. Balra a mészkő, jobbra a meszes dolomit.*

A hévforrások hatására megjelenő metaszomatikus dolomitodást követően a mészkő-összetet a későbbi hévforrások is átjárták. Ezeket jelzik mind a külszínen, mind a fűrásokban mutakkozó kalcit- és limoniterek, valamint a kaolinos betelepülések.

I r o d a l o m

- VITÁLIS György – HEGYI Istvánné (1969): Hidrotermális és metaszomatikus jelenségek a váci Nagyszál nyugati részén. = *Hidrológiai Közöny*, 49. évf. 4. sz. 148-158. old.
- HEGYINÉ PAKÓ Júlia – VITÁLIS György (1977): *Cementipari nyersanyagaink és kutatásuk módszertana*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1-121. old.
- VITÁLIS György (2010): Hévíztevékenységet kísérő kőzetelváltozások a Magyar-középhegység középső részén. Kézirat. Budapest, 1-34. old. + I-XIII tanulmány melléklet. MÁFGB Adattár, T.: 22 315.

